

Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar (ÁOK) Zsidó orvosi etika 2012/13/1	EMIH – Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség Budapest 1052, Károly körút 20. egyetem@zsido.com
--	---

Oberlander Báruch rabbi

Forrásanyag a zsidó jog és etika műveiből

Dohányzás és könnyű drogok használata

Nyers fordítás

1. Babilóniai Talmud, *Jomá* 82a.

תנו רבנן: עוברת שהריחה בשר קודש או בשר חזיר – תוחבין לה כוש ברוטב, ומניחין לה על פיה. אם נתיישה דעתה – מוטב, ואם לאו – מאכילין אותה רוטב עצמה, ואם נתיישה דעתה – מוטב, ואם לאו – מאכילין אותה שומן עצמו, שאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש, חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים.

A Bölcsék azt tanították: ha egy várandós kóser (szentelt) hús illatát vagy akár disznóhús szagát érezte, azonnal valamit a szószba mártanak és azt ajkaira helyezik. Ha ettől megkönnyebbül – úgy jó; és ha nem- a szószból magából adnak neki enni, ha ez kielégíti – akkor úgy jó, és ha nem, akkor a hússal etetik meg, mivel semmi sem fontosabb mint egy élet/lélek megmentése, kivétel a bálványimádás, a házasságtörés és a vérontás.

2. 5Mózes 22:8.

כִּי תִבְנֶה בַּיִת חֹדֶשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה לְגִגְּךָ, וְלֹא תִשִּׂים דָּמִים בְּבֵיתְךָ, כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ.

Ha új házat építesz, készíts korlátot háztetődre, hogy ne hozz vérbűnt házádba, ha valaki leesik róla.

3. Maimoinidész: *A gyilkos és az emberi élet védelmének szabályai* 11:5.

[*Sulchán áruch, Chosén Mispát* 427:9-10.]

הרבה דברים אסרו חכמים מפני שיש בהם סכנת נפשות, וכל העובר עליהן ואמר: "הריני מסכן בעצמי ומה לאחרים עלי בכך" או "איני מקפיד על כך" – מכין אותו מכת מרדות.

Sok egyéb dolgot tiltottak meg a Bölcsék, mivel azok az életre nézve veszélyeseknek tekintendők, és aki ezeket az előírásokat megszegi, azt mondván: "magamat veszélyeztetem, és ez másokra nem tartozik" vagy "engem ez a veszély egyáltalán nem érdekel" ("én nem törődöm ezzel a veszéllyel") – ezen személy büntetést von magára.

4. 5Mózes 4:9., 15.

רַק הַשְּׁמֹר לְךָ וְשָׁמַר נְפֹשְׁךָ מְאֹד... וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם...

Csak vigyázz magadra és őrizd lelkedet gondosan... Vigyázzatok tehát nagyon magatokra...

5. *Sulchán áruch, Jore déá* 116:5. **Röma**

יזהר מכל דברים המביאים לידי סכנה, כי סכנתא חמירא מאיסורא [=סכנה חמור מאיסור], ויש לחוש יותר לספק סכנה מלספק איסור, ולכן אסור לילך בכל מקום סכנה כמו תחת קיר נטוי או יחידי בלילה. וכן אסרו לשתות מים מן הנהרות בלילה... וכל אלו הדברים הם משום סכנה. ושומר נפשו ירחק מהם. ואסור לסמוך על נס או לסכן נפשו בכל כיוצא בזה.

Óvakodni kell minden dologtól, mely veszélyhez vezet, mert a veszély elkerülése szigorú tiltó törvény, és inkább kell tartani egy vészhelyzettől, mint egy tiltó törvényt megszegni, ezért tilos minden járóelőnek bárhol is olyan veszélynek kitennie magát, mint düledező fal mellett elhaladni, vagy egyedül menni éjszaka. Valamint ezért tilos éjszaka vizet inni a folyó vizéből... és mindezek a dolgok tilosak a veszély miatt. Ki életére/lelkére vigyázz nem kockáztatja ezeket a dolgokat. És tilos valami csodában bizakodni vagy életét veszélyeztetni, még akkor sem, ha biztosan megússza.

6. Maimonidész: A gyilkos és az emberi élet védelmének szabályai 11:6., 14.

ולא ישתה מים מגולים, שמא שתה מהן נחש וכיוצא בו מזוחלי עפר, וישתה וימות. חבית שנתגלתה אף על פי ששתו ממנה תשעה ולא מתו, לא ישתה עשירי. מעשה היה ואמרו, ששתה עשירי ומת. מפני שארס הנחש שוקע למטה, ויש סם חמת זוחלי עפר שעולה וצופה למעלה, ויש סם שהיא נתלית באמצע המשקה – ולפיכך הכל אסור. ואפילו סננו במסננת.

És ne igyon olyan vizet, mely nem volt letakarva, mert lehet, hogy előzőleg egy mérges kígyó ivott ebből a vízből vagy hasonló mérget hordozó földön csúszó-mászó állat, és ha mégis iszik, akkor meghal.

Azon hordóból, mely nem volt lezárva, és még ha kilenc ember ivott is belőle és nem halt bele, a tizedik ne igyon. Mert volt olyan eset, így mondták, hogy ivott a tizedik és behalt. Mivel a kígyó mérge leülepedik, és van olyan mérge földön csúszó-mászó állatnak, mely a víz tetején kiül és ott lebeg, és van olyan mérge, mely félig ülepedik és a folyadék közepén úszik – így az egész hordó tilos fogyasztásra. Még akkor is tilos, ha leszűrték.

7. Mose Feinstein rabbi: Igrot Mose responzum, Jore déá 2:49.

בדבר עישון סיגריות ז' דחנכה תשכ"ד [1964].
מע"כ ידידי הנכבד הר' אהרן קירשענבוים שליט"א.
הנה בדבר עישון סיגריות, ודאי מכיון שיש חשש להתחלות מזה מן הראוי להזהר מזה.
אבל לומר שאסור מאיסור סכנתא, מכיון שדשו בה רבים – כבר איתא בגמ' בכה"ג שומר פתאים ה' בשבת דף קכ"ט ובנדה דף ל"א.
ובפרט שכמה גדולי תורה מדורות שעברו ובדורנו שמעשנין.
וממילא אף לאלו שמחמירין לחוש להסכנה ליכא איסור לפני עור בהושטת אש וגפרורים למי שמעשן.

ידידו מברכו, משה פיינשטיין

A dohányzás ügyében, Chanuka 7. napján 5724 (1964)

Tisztelt barátomhoz, a Rabbi Aharon Kirschenbaumhoz

A dohányzás ügyében: mivel természetesen fennáll annak lehetősége, hogy az embernek betegséget okozhat, ajánlatos óvakodni tőle.

De azt mondani, hogy tilos a veszélyességi tilalomból kifolyólag, mivel ezen tiltó törvényt sokan nem tartják meg – mert már így írja a Gemará: “Isten védelmezi az ártatlanokat” (Sábát traktátus 129, és Nédá traktátus 31.)

Különösképpen azt tekintve, hogy számosan elődeink Bölcei és napjaink Nagyai közül dohányoznak.

És még azoknak is, kik szigorúan veszik a veszélyérzetet, csak arra vonatkozhat tilalom, hogy tilos gyufát adni vagy cigaretát gyújtani annak, ki dohányzik.

Baráti üdvözléssel,

Moshe Feinstein

8. Zsoltárok 116:6.

שמר פְּתָאִים ה'...

Megőrzi az együgyüeket az Örökkévaló...

9. Babilóniai Talmud, Jevámot 71b.-72a.

ובמדבר מאי טעמא לא מהול [=מהו הטעם שהיהודים לא מלו את עצמם]? איבעית אימא [=אני יכול לתרץ לך]: משום חולשא דאורחא [= מפני חולשת הדרך]. ואיבעית אימא [=ואני עוד יכול לתרץ לך]: משום דלא נשיב להו רוח צפונית (רוח צפונית נוחה לא חמה ולא צוננת וחמה זורחת. לא נשבה להם רוח צפונית ביום ולא זרחה חמה עליהם. רש"י)...

א"ר פפא: הלכך, יומא דעיבא (יום המעונן. רש"י) ויומא דשותא (שרוח דרומית מנשבת והיא קשה מכל הרוחות. רש"י) – לא מהלינן ביה ולא מסוכרינן ביה [=לא מלים בו ולא מקיזים בו דם].

והאידינא [=ועכשיו] דדשו בה רבים [=שהרבים לא מקפידים על זה], שומר פתאים ה'.

És a sivatagban miért nem metélkedtek körül a zsidók?

Elmondhatom neked: mert legyengültek a vándorlásban. És még azt is hozzáfűzhetem: mivel az északi szél nem fűjt felettük (az északi szél kellemes, nem túl meleg és nem túl hideg, és a nap is süt mellette. Nem fűjt felettük az északi szél nappal és nem sütött rájuk a nap sugara. Rási)...

Rabbi Pápá mondta: ezért sem felhős napon (Rási), sem olyan napon, mikor a déli szél fúj (mivel a déli szél igen erős és a legnehezebb minden szelek közül. Rási) – nem metélnek körül és nem ontanak vért (nem végeznek olyan tevékenységet, melynek következtében valaki vérezhet).

Manapság, mikor sokan ezt a szabályt nem tartják be, Isten védelmezi az ártatlanokat.

10. Babilóniai Talmud, Jövámot 12b.

תני רב ביבי קמיה דרב נחמן, שלש נשים משמשות במוך (מותרות לתת מוך במקום תשמיש כשהן משמשות כדי שלא יתעברו. רש"י): קטנה, מעוברת, ומניקה. קטנה – שמא תתעבר ושמא תמות;

מעוברת – שמא תעשה עוברה סנדל (ולד שאין לו צורת פנים... דכשהיא מעוברת וחוזרת ומתעברת דוחק האחד את חברו ופוחת צורתו. רש"י);

מניקה – שמא תגמול בנה וימות (אם תתעבר תהא צריכה לגמול את בנה מלהניק. רש"י)... דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים: אחת זו ואחת זו – משמשת (בלא מוך. רש"י) כדרכה והולכת, ומן השמים ירחמו, משום שנאמר: שומר פתאים ה'.

Így magyarázta Rabbi Bebáj Rabbi Náchmának: három fajtája az asszonyoknak használhat fogamzásgátló eszközt (szabad a fogamzásgátlás a szexuális életben, hogy a teherbeesést megakadályozzák. Rási): fiatalkorú (kiskorú), várandós és szoptató.==

A kiskorú: mivel ha teherbe esik, abba belehalhat.

A várandós: mivel megfogantját szándállal veszélyeztetheti (szándál olyan újszülött, kinek nincs formája... mert ha terhes és újból megfog, egyik a másikat taszítja és az első deformálódik. Rási)

A szoptató: leszoktatja fiát, ki ennek következtében meghalhat (ha teherbe esik, kénytelen fiától az anyatejet megvonni Rási.) ... ez Rabbi Méir álláspontja.

A Bölcsék hozzáteszik: és egyik vagy másik, ki szokásosan éli szexuális életét (és nem használ fogamzásgátlásra semmit. Rási), az égből jön az irgalom, mert így van írva: Isten védelmezi az ártatlanokat.

11. Menachem Mendel Schneerson: Cemách cedek rezponzum,

Even háezer 89. fej

אשה שיש סכנה אם תתעבר ותלד אם מותרת לשמש במוך כפרש"י דנותנת המוך לפני התשמיש.

פ"ק [= פרק ראשון] דיבמות (דף י"ב ע"ב) שלש נשים משמשות במוך... וחכמים דאומרים אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה כו', דמשמע לפרש"י דאסורות לשמש במוך מאחר דפירש גבי משמשות במוך מותרות לתת מוך במקום תשמיש ממילא דלחכמים אין מותרות.

יש לומר הטעם משום שכן שם הבורא יתברך בטבע הבריאה אשר ג' נשים הנ"ל על פי רוב אינן מתעברות. ומה שאמרו ומן השמים ירחמו שנאמר שומר פתאים ה' – היינו שלא יקרה כן

אפילו על צד המיעוט. אבל באשה שראויה להתעבר, כגון שאינה משלשה נשים הנ"ל, ואם כן על פי רוב תתעבר...
ואם העיבור והלידה הוא חשש גדול לאשה זו ודאי בכה"ג [= במקרה כזה] מודו חכמים לרבי מאיר דמותרות לשמש במוך. ולא שייך על זה לסמוך לכתחלה על שומר פתאים ה', דהא אמרי' אסור לסמוך על הנס...

Ha az asszony veszélybe kerül esetleges terhesség vagy szülés által, szabad-e megakadályozni a fogamzást azáltal, hogy a szexuális életet megelőzően vattát ad.==

Első rész, Jevámot (12.2): három fajtája az asszonyoknak használhat fogamzásgátló eszközt... és a Bölcsék hozzáteszik: és egyik vagy másik, ki szokásosan éli szexuális életét stb., azaz, azok, kiknek a vatta használata tilos a szabályok alapján, de a későbbiekben úgy döntött Gábáj, hogy azoknak, kik egyebként is használnak, szabad vattát adniuk a szexuális élet elkerülésére, annak ellenére, hogy a Bölcsék ezt nem engedélyezik.

Azt mondhatjuk, hogy abból kifolyólag áldatik a Teremtő neve a teremtés folyamatában, mikor ezen három fajta asszonyok többségükben nem fogannak. És amint mondják az égből jön az irgalom, mondván: "Isten védelmezi az ártatlanokat" – valószínűleg (a fogamzás) nem fog megtörténni, csak egy kisebbségi esetben. Ellenben olyan asszony, ki képes megfogamzani, azaz nem tartozik a fent említett három csoport egyikéhez sem, ezek többségükben meg is fogannak...

És ha a várandóság illetve a szülés maga nagy veszélyt jelenthet az asszonyra, természetesen ilyen esetben egyet értettek a Bölcsék Rabbi Méirrel, hogy szabad a fogamzás megakadályozása. És ezen esetben nem szabad a zsoltárban bízni, miszerint "Isten védelmezi az ártatlanokat", mert úgy tartják nem szabad csodában bízni...

12. Snéur Zálmán rabbi: *Sulchán Áruch*, A testre és lélekre ártalmas dolgok szabályai 4. bekezdés

אסור להכות את חבירו אפילו הוא נותן לו רשות להכותו, כי אין לאדם רשות על גופו כלל להכותו, ולא לביישו, ולא לצערו בשום צער. ואפילו במניעת איזה מאכל או משתה. אא"כ עושה בדרך תשובה, שצער זה טובה היא לו...

Tilos társát ütlegelni, még azon esetben sem, ha erre ő társának engedélyt ad, mert az embernek nem áll jogában teste ütlegeléséről döntenie, sem megszegyenítenie, sem kellemetlenkednie valamely szerencsétlenségében. Sem ételétől vagy italától megfosztania. Hacsak nem bűnmegbánásból teszik, mely esetben a szenvedés csak javára válhat...

13. Mose Feinstein rabbi: *Igrot Mose* responzum, *Chosen mispát* 2:76.

אם יש איסור בעישון סיגריות.

אסרו חג שבועות תשמ"א [1981].

מע"כ ידידי הנכבד מאד בן תורה וירא שמים באמת מוה"ר ד"ר ר' מאיר רוזנער שליט"א.

Létezik-e tilalom a dohányzásra?==

Sávuot ünnepe után 5741 (1981)

Tisztelt barátomhoz, az igaz hitűhöz és a Tóra szorgalmas tanulmányozójához, Dr. Meir Roznerhez.

[א] הנה ליתן כלל להא דאמרו שומר פתאים ה' בשבת (קכ"ט ע"ב) ובנדה (מ"ה ע"א) בשני דברים שאיכא בהם חשש סכנתא ולא זהירי בהו, אף שודאי בסתם חשש סכנתא אסור לסמוך ע"ז אף אם יזמן כה"ג בדבר שיש בו חשש סכנתא ולא זהירי בהו אינשי, נראה פשוט דבדבר דאיכא הרבה שלא קשה להו לבריאותם כלום כגון הרבה מיני אוכלין שהאינשי נהנין מהם ביותר כבשרא שמנא ודברים חריפים ביותר אבל קשה זה לבריאותן של כמה אינשי, ליכא בזה איסור מלאוכלן מצד חשש סכנה, מאחר דהרוב אינשי לא מסתכנין מזה.

[1] Ezennel, hogy példát szolgáltatassak azoknak, akik azt mondják "Isten védelmezi az ártatlanokat" a Sábát traktátus (129.2.) és Nedá traktátus (45.1) alapján két dolog, melyekben veszély eshetősége merül fel és mégsem óvakodnak tőle, annak ellenére, hogy természetesen tilos a veszély felmerülése esetén, csak a fentiekben ("Isten védelmezi az ártatlanokat") bízni, és ha még van is lehetőség arra, egy bizonyos esetben, mikor a veszély

esetősége fennáll, mégsem óvakodnak tőle, egyszerűen azért, mivel sokak számára az egészségüket nem veszélyezteti, mint például sok étel, melyet az ember élvezettel fogyaszt, gondoljuk csak zsíros húsról vagy fűszeres fogásokra, melyek sok embernek egészségére negatív hatással lehetnek, ezért tilos ezeknek fogyasztása, mivel evéskor fennáll a veszély eshetősége, míg a többségre mindezek semmi veszélyt nem jelentenek.

[ב] ועיין ברמב"ם פ"ד מדעות שנקט שם עניני אוכלין ומשקין הטובים לבריאות הגוף והרעים לבריאות הגוף ולא כתב בלשון איסור לא מדאורייתא ולא מדרבנן שאסרו חכמים... והוא משום דעל כל הדברים האלו שפרט אותם לא שייך לאוסרן ממש מאחר דהרוב מהן עניני הנאה הן ולרובא דרובא דאינשי לא מזיק להו כלום ואיכא הרבה מהן שא"א להזהר בהו להרבה אינשי שטרידי בפרנסתן ואיכא הרבה שלא שייך שיזהרו בזה ענינים שמרויחין רק מה שמצומצם לכדי חייהם שלכן לא שייך לאסור אלא רק לעורר להעלמא במה שידעו איזה דבר הוא טוב ואיזה דבר הוא רע וליעץ להם כהלשון שנקט הרמב"ם שם [פרק ד' ה' דעות] בכל הפרק.

[2.] Vizsgáljuk meg Rámbám Déot 4.-t, ahol említésre kerülnek azok az étek és italok, melyek az egészségre pozitív hatással vannak és olyanok is, melyek az egészségre ártalmasak, mégsem fogalmazódik meg egyértelműen az utóbbiak tilalma sem parancsolati eredetből, sem rabbinikus döntés alapján... annak ellenére, hogy részletesen felsorolta ezeket a dolgokat, mégsem tiltotta meg fogyasztásukat, mivel a többség élvezi ezeket, és a többségre ezen dolgok nem hatnak ártalmasan, mégis egyik oldalon sokan, kik óvakodnának tőlük, el vannak foglalva bevételük gyarapításával, a másik oldalon azok, kiktől nem elvárható, hogy óvakodjanak, mivel anyagi problémákkal küszködve kevesüket próbáljuk behozni, ezeknek nem szükséges megtiltani dolgokat, csak megemlíteni, mi szolgálhat javukra és mi árthat nekik, tanácsot adni, ahogy a Rámbám teszi az egész bekezdésben (Déot 4.)

[ג] ולדברים כאלו דמי עישון סיגריות שאלו הרגילין בזה נהנין מזה מאד ומצטערין כשאינ להם סיגריות עוד יותר מחסרון מיני אוכלין טובים, ואף יותר מחסרון אוכלין לגמרי לזמן קצר, והקלקול לחלות מזה הוא עכ"פ רק מיעוט קטן וכ"ש להחלות מזה בסרטן (קענסער) ובעוד מחלות מסוכנות הוא קטן ביותר.

[3.] És ha a dohányzásról szólunk, el kell, hogy mondjam, hogy akik megszokott dohányosok és a cigarettában élvezetet vélnek felfedezni, sokkal jobban sajnálkoznak azon, ha elfogyott a cigarettájuk, mintha ízletes ételt kell nélkülözniük, vagy mintha egy rövid ideig az étkezéstől tartozkodniuk kell, és a megbetegedés esélye vajmi kevésre tehető, és a dohányzástól rákot kapni, vagy esetlegesen más súlyos betegséget, ennek esélye szintén elhanyagolható.

[ד] דאף שמע"כ ראה הרבה חולים שמע"כ שהוא רופא ונמצא בבית החולים ורואה כמעט בכל יום חולים בסרטן הריאה והגרונן וגם באיברים אחרים שנמצאו יותר באלו שמעשנים סיגריות, וכן הוא נמי גם בשאר בתי חולים, מ"מ ודאי כל החולים הנמצאים בבתי החולים וגם בצירוף אלו שלא באו לבתי החולים הוא מיעוטא לגבי אלו דעלמא שנמצאו בבתייהם שלא נחלו כלל, ובחשש כזה אמרינן שומר פתאים ה'.

[4.] Annak ellenére, hogy te, tisztelt barátom, sok beteggel találkozol, orvos vagy és kórházban dolgozol, majdnem minden nap felbukkan egy tüdőrákban vagy torokrákban szenvedő vagy más testrészbéli daganattal küszködő, kiknek nagyobb része a dohányosok közül került ki, és ez jól ismert más kórházak eseteiből is, természetesen ha összeadjuk azon betegeknek számát, kiket a kórházakban kezelnek, illetve azoknak számát, kik különböző kifogásból az orvosi ellátást nem vették igénybe, ezen összeg kevesebbre rúg, mint azoknak száma, kik egészségesen otthonukban élnek életüket, és erre az eshetőségre áll a mondás: Isten védelmezi az ártatlanokat.

[ה] אבל ודאי מן הראוי לכל איש – ובפרט לבני תורה – שלא לעשן, מאחר שהוא חשש סכנתא ואין בזה שום תועלת וגם הנאה אלו שלא הורגלו בזה, וממילא ודאי אין להתרגל לזה.

[5.] Azonban természetesen senkinek sem ajánlott a dohányzás – leginkább a parancsolatok betartóinak nem –, mivel így a veszély eshetőséget ébreszti fel, és a dohányzásnak nincs semmi pozitív hatása, és még az is, ki élvezi, ne szoktassa magát rá, mert nem jó rászokni.

[ו] ולא יניח אדם לבניו הקטנים שיתרגלו בזה אף אם הוא עצמו נתרגל.

[6.] És ne tegye azt az ember kiskorú fiaival mellet, hogy azok rászokjanak, ha már maga rá is szokott.

[ז] וגם בלא ענין חשש הסכנה הזה יש לאסור להתרגל בזה, דהא ודאי אין להמשיך עצמו לרבותי תאוות והנאות, אלא אדרבא מהראוי לכל אדם למעט עצמו מתאוות ותענוגים יתרים.

[7.] És ha még nem is állíthatjuk, hogy a veszély eshetősége fennáll, meg kell tiltani a rászokást, abból az okból kifolyólag, hogy az ember ne növelje élvezeteinek számát, hanem éppen ellenkezőleg, ajánlatos mindenkinek magát minél kevesebb élvezetekhez szoktatni. והנני ידידו מוקירו, משה פיינשטיין.

Tisztelettel maradván barátod, Moshe Feinstein

14. Mose Feinstein rabbi: *Igrot Mose* responzum, *Chosen mispát* 2:18.

בדבר עישון סיגארעטן [סיגריות] בביהמ"ד וביהכ"נ שמפריע לאחרים.
בע"ה כ"ו תשרי תשמ"א [1981].

A tanházban és a zsinagógában való dohányzásról, mellyel másokat is zavarnak.

Tisré 26-án 5741 (1981)

הנה בדבר עישון סיגארעטן [סיגריות] בבית המדרש ובית הכנסת שלומדים ומתפללים כל חברי הכולל, שיש אברכים שאינם יכולים לסבול העשן, וגם משמע שקשה לגופן שחולים מזה, שהרי כתבו בנוסח הבקשה שאיכא להם צער גדול וכאב ראש ומזיק להבריאות שלהם ואולי מקצר גם את החיים, ולבד כתיבתם ידוע שהוא דבר המזיק להרבה אינשי, וממילא יש לחוש שאיכא גם שיוכלו לחלות גם מהעשן שאחרים מעשנים לא רחוק ממנו ומהעשן אשר נמצא בביהמ"ד, שנשאלתי אם יכולין למונעם מלעשן בביהמ"ד וביהכ"נ.

A következőkben szólok a dohányzásról a tanházban és a zsinagógában, hol a közösség összes tagja tanul és imádkozik, ahol vannak olyanok, kik nem tudják elviselni a cigaretta füstjét, illetve olyanok, akikre az ártalmasan hathat és megbetegedhetnek tőle, és habár megemlítették kérelmükben, hogy kellemetlenül érinti őket, fejfájást okoz és árt az egészségüknek, sőt: esetlegesen meg is rövidítheti életüket, és köztudott, hogy a dohányzás ártalmas sokakra nézve, és habár ténylegesen van lehetőség arra, hogy megbetegedjenek, azoktól, kik nem túl távol tőlük dohányoznak és a füsttől, mely a tanházban található, azt kérdeztek tőlem, megtiltható-e a dohányzás a tanházban és a zsinagógában?

והנה פשוט וברור שאפילו אם ליכא חשש סכנה וחשש חולי דנפילה למשכב אלא שקשה להם לסבול דמצטערין מזה אסור שם לעשן... וכדכתב הרא"ש בסוף סימן י"ח מכאן משמע דכל נזק שידוע שאין המערער יכול לסובלו אע"פ שסובלין אותו שאר בני אדם אין לו חזקה נגד מערער זה, והביאו הטור להלכה בסימן קנ"ה סעיף נ"ט ובש"ע שם סעיף מ"א.

İme, fehéren és feketén: ha csak fel is merül a veszély eshetősége, hogy valaki megbetegedhet, vagy ágynak eshet, és vannak ott olyanok, kiknek nehéz elviselni a füstöt, mert az ártalmas, tilos ott a dohányzás... és ahogy a Rási írja a 18. bekezdés végén: megérthetjük, hogy minden elkövetett ártalmas esetben, melyet egy panaszkodó nem tud elviselni, ha még a többiek el is viselik, kénytelenek a panaszkodó hangját figyelembe venni, és ebben hoz döntést a Tur 155.59 bekezdésben és a Sulchán áruchban ugyanott 41. bekezdésben.

וא"כ כ"ש בעישון סיגארעטן [סיגריות] – שאלו שאין יכולין לסבול הוא צער ממש בעצם, לא ענין קפידא ואיסטניסות בעלמא, וגם לא רק צער בעלמא אלא גם מזיק ממש להם כידוע, שאסורין המעשנים לעשן שם אף אם היה ברשותם ובביתם אם היה שייך שיגיע להם העשן ויצטערו ויוזקו.

İgy aztán a dohányzás esetében – mely azoknak, kik nehezen viselike el a füstöt, az igazán kellemetlen, és egyáltalán nem nevezhető szörszálhasogatásnak, vagy finomkodásnak, sőt nemcsak, hogy kellemetlen, hanem valójában ártalmas számukra, mint az köztudott is, tilalom lép fel a dohányzókra, még akkor is ha az saját területükön belül történnék, vagy akár házukban, vagy akár füstjükből kifolyólag bárkinek is ártanának.

אבל הוא עוד גרוע דהא המעשנים עושין מעשה מזיק בידים ממש דהרי עושין בפייהם עשן המזיק להאין מעשנים הנמצאים שם... ופשוט שאם היו ב"ד סמוכין דדנין דיני חבלות – היו גובין

גם ממון דמי שומת הצער, ואם נחלה מזה דמי ריפוי, אף כשליכא נזק שלא בטל ממלאכתו מצד החולי..

De ami még ennél is rosszabb, hogy a dohányzó nemcsak a cigarettával, melyet kezében tart, hanem a füsttel, melyet szájából kifúj, árt az ott tartózkodó nem dohányzóknak... és ha ebben az ügyben hivatalos bét din döntés hozhatna, mint fizikai ártalmak ügyében – határozatuk értelmében általomból kifolyólag kártérítésre lenne kötelezett, és ha megbetegedett, akkor még gyógyítási költségre is köteleznék, annak ellenére is, ha a szenvedő fél betegségéből kifolyólag munkakiesésre nem kényszerült. ולא הזכרתי במה שכתבו בדבר שגורם זה גם בטול תורה כי זה אינו מוסיף לענין הנידון יותר, וגם אפשר שיאמרו המעשנין דמה שלא יניחום לעשן בביהמ"ד יהיה להם בטול תורה ומאי חזית, אבל הדין ברור ופשוט כדכתבתי שאסור להמעשנין לעשן בביהמ"ד כשנמצא שם אף אחד שאינו מעשן שמצטער מזה אף כשאינו ניזוק ונחלה... בביהמ"ד ובכ"מ שנמצאים אינשי דלא מעשנים ואומרים שמזיק להם ואף אם רק מצטערים לבד.

És amit még eddig nem említettem, hogy a dohányzás Tóra tanulásból való kiesést is okoz, mert úgy gondolom, hogy ez nem növeli az itt vitatott téma fontosságát, és erre a dohányzók úgy reagálhatnak, hogy ha betiltják a dohányzást a tanházban, akkor az fog Tóratanulás feladására vezetni, de döntésem egyértelmű és egyszerű, ahogy írtam már, tilos a dohányzónak a tanházban rágyújtani, ha akár egy valaki is tartózkodik ott, ki nem dohányzik, és számára ez kellemetlen lehet, még akkor sem azzal nem ártanak nekik és attól nem betegszik meg... a tanházban vagy bárhol máshol, ahol nem dohányzók tartózkodnak, és panaszkodnak, hogy árthat nekik, még akkor is ha csak kellemetlenségről van szó. והנני ידידו וידיד כל אחד ואחד מחברי הכולל משני הצדדים ובטוח אני שיקיימו מה שכתבתי דעת תורה והלכה ברורה וישירה השלום בין החברים וחכמי התורה, משה פיינשטיין.

Ezennel zárom soraim, mint társa a közösség mindenegyres tagjának, bármely oldalon is álljon, biztosan abban, hogy megtartják, mint parancsolatot vagy előírást, mit itt írtam, remélvén, hogy békét hoz a tagok között, Moshe Feinstein

15. Jozsef Jichák Schneerson rabbi, a lubavicsi rebbe:

Igrot kodes VII. rész 66. l.

ב"ה י"ב טבת תש"ג [1943]

אל ידידי עוז... הר"מ [= הראש מתיבתא] הראשי בישיבת תומכי תמימים

Tevet 12. 5703 (1943)

Irányító társaimnak, a Tomché Tmimim jesiva vezetőinek.

בזה הנני להמציא לידידי את פקודתי לעשות רשימה מכל התלמידים יחיו המעשנים, ולאסור באיסור גמור ומוחלט את העישון לתלמידים פחותים מבן עשרים שנה. בלי הבדל אם פאפיראסען או סיגארן ופיפקעס. ואיסור זה חל על כל התלמידים בכל מקום שהם בכל משך כ"ד שעות המעת-לעת. תהי פקודתי זו נשמרת בכל תוקף עוז בהשגחה מעולה מידידי שי', והתלמיד העובר על פקודה זו יענש קשה.

Ezennel kérném fel társaimat, hogy készítsenek listát, mely azon tanulókat tartalmazza, kik dohányoznak, és hogy szigorúan megtiltsák a dohányzást azoknak a tanulóknak, kiknek életkoruk 20 év alatti, tekintet nélkül arra, hogy mit szívnak, papírhüvelyű cigarettát, szivart vagy pipát. És ez a tilalom vonatkozik az összes tanulóra, bárhol is tartózkodjanak a nap 24 órájában. Ezt az előírásomat szigorúan kéretik betartatni társaim felügyelő tekintete alatt, és az a tanuló, ki megszegi ezen előírásomat, büntetessék meg szigorúan.

ואת ידידי התלמידים יחיו אשר בגיל מעשרים ומעלה יבקש בשמי לטובתם – ברוחניות ובגשמיות – שישתדלו לעזוב את העישון על ידי שימעטו בזה מיום ליום, עד אשר יעזבוהו לגמרי. וכל אשר ימלא בקשתי זו טוב יהי לו ברוחניות ובגשמיות.

És azon tanulók, kik huszadik életévüket betöltötték nevemben és – testi és lelki – javukra szolgálóan felkéretnek, hogy próbálják a dohányzást feladni, úgy, hogy napról napra kevesebbet szívják, míg teljes egészségében abba nem hagyják. És mindazok, kik felkérésemnek eleget tesznek, az testi és lelki épülésükre fog szolgálni.

ובבקשה להודיעני מי מהתלמידים שי' מבן עשרים שנה ומעלה, ממלא את בקשתי.

Kérem, hogy tudósítsanak arról, hogy mely 20. életévüket betöltött tanulók tesznek eleget kérésemnek.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א, מזכיר
ח. ליבערמאן

A rebbe nevében, titkára:
Chájim Lieberman